

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ARTE DIN BUCUREȘTI
DEPARTAMENTUL DE STUDII DOCTORALE

TEZĂ DE DOCTORAT

I Am At My Most Beautiful
When I Am *Inbetween*

Coordonatoare științifică:
Prof. univ. dr. Anca Oroveanu

Doctorandă:
Lea Rasovszky

București, 2024

CUPRINS

I. INTRODUCERE ȘI MOTIVAȚIE	3
1. Cercetarea artistică	6
2. Relația cu arta contemporană. O experiență de învățare prin puterea exemplului.	11
3. Relația mea cu istoria artei	18
4. Colaborările și crearea unui arhipelag artistic	19
II. CINE SUNT ȘI DE CE FAC CEEA CE FAC?	25
1. Copilăria și primele întâlniri cu Imaginea	25
2. Atunci când am aflat ce nu îmi doresc.	29
3. Playground	35
a. De ce desen?	42
b. De ce instalație?	46
4. Cuvintele	49
III. PE SUB PLEOAPE, PESTE CULMEA NASULUI, SUB ADÂNCIMEA NEAGRĂ A NĂRILOR, ALUNECÂND PE TOBOGANUL COMISURII BUZELOR ȘI CĂZÂND APOI ÎN INTERIORUL GURII-FLOARE-CARNIVORĂ, ȘI VEI AJUNGE SĂ MĂ CUNOȘTI	53
1. Portretul – magnetismul chipului uman și nevoia de autocunoaștere	53
2. Întâlnirea cu o foaie albă. Portretul ca prim gând constant.	54
3. Întâlnirile cu desene	59
4. Autosabotajul constructiv ca metodă de deblocare a creativității	62
5. Arta urâtă – zona mea de confort	66
6. Atunci când desenul a devenit obiect – negocierea cu materia	67
7. Frumusețea fragilității – când desenul a devenit obiect ceramic	74
8. Ceramica și desenul – o relație surprinzătoare, devenită practică constantă	84

9. Desenul și instalația - fragmente dintr-o narațiune amplă.	93
IV. UN SCURT ISTORIC AL CABINETULUI MEU DE CURIOZITĂȚI: OBIECTE, VISE, ARTIȘTI ȘI SEGMENTE DIN VIAȚA DE ZI CU ZI	95
1. Visele	96
2. Obiectele	105
3. Artiști care au scris propriile reguli pentru explorări artistice	111
V. PEOPLE YOU'VE BEEN BEFORE	131
VI. GÂNDURI ÎN LOC DE CONCLUZII	139
BIBLIOGRAFIE:	141
SURSE ONLINE:	143

În cercetarea doctorală *I Am At My Most Beautiful When I Am Inbetween* am avut ocazia unei necesare aprofundări a motivației ce stă în spatele intereselor mele actuale, care au ajuns să fie definatorii pentru etapa în care mă aflu acum, la intersecția dintre desen și instalație.

Având la bază experimentul ca principiu de lucru de-a lungul celor peste 10 ani de activitate și trecând prin diverse serii tematice, pot rezuma demersurile mele tehnice într-o măsură considerabilă la desen și instalație/obiect, abordate uneori separat, dar cel mai adesea împreună.

În teză explorez diversele ipostaze ale desenului, punctând aspectele sale tehnice, dar și conceptuale și localizând diverse puncte de interes în activitatea mea de până acum. O atenție deosebită este acordată intersecției dintre desen și alte medii, în special instalația și obiectul. Între aceste moduri de a face există un univers întreg, de o complexitate fantastică, care poate fi parcurs prin încercarea înțelegerii echilibrului dintre instinct și practică.

Desenul poate fi interpretat ca o hartă, iar gestul de a desena poate fi considerat un proces de evaluare, de pătrundere prin mijloace emotive a unui subiect. Gândirea și desenul se împletesc într-o tentativă de a înțelege ceva anume prin analizarea acestui ceva îndeaproape, ca sub un microscop empatic. Desenul presupune încetinirea procesului. Translatorul, artistul este unealta, ustensila care marchează hârtia pentru a forma desenul. Cu mijloacele lui simple, chiar și vastitatea unei lumi se reduce la o structură grafică. Acesta este punctul culminant, reînțoarcerea analizei în exterior, pentru a se relua procesul de analiză.

Dar uneori ideile au nevoie de extindere, trebuie să se dezvolte tridimensional pentru a-și putea expune conceptul, nucleul. Gândirea spațială, în cazul instalației așa cum o înțeleg eu, are o puternică dimensiune personală. Nu se creează un spațiu utilitar, cu scop precis, se creează un spațiu conceptual, o ipostază fizică a unei idei (ideile sunt în sine elemente spațial-conceptuale). Instalația vine cu un limbaj proaspăt, inedit, schimbă în mod esențial rolul privitorului în relație cu lucrarea de artă prin crearea unor experiențe controlate, intense, substanțiale.

Simplificând drastic, se poate spune că desenul este, în primul rând, al mâinii, pe când instalația este o extensie a gândirii; în cazul meu, desenul și instalația își ramifică și împletesc în mod constant direcțiile, pentru ca ulterior să se contopească. Această relație surprinzătoare demonstrează, încă o dată, că în artă nimic nu este nou și, în același timp, totul se reinventează permanent.

Împletirea desenului cu instalația este o temă fascinantă pentru mine și care îmi ghidează și în prezent procesele de lucru în atelier.

În paginile ce urmează voi explora demersul meu, factorii și direcțiile care compun cercetarea mea artistică și exemple concrete din activitatea mea în care cele două tipuri de demers se întâlnesc și se potențează reciproc, rezultând în proiecte și lucrări pe care le consider cheie pentru întreaga mea practică.

Cercetarea mea doctorală debutează cu poziționarea autoarei în contextul cercetării artistice ca practică aflată la granița mereu fluidă dintre teorie și practică și se constituie într-o pledoarie pentru dimensiunea experimentală și vie a acestui tip de cercetare. Tocmai datorită acestui caracter fluid, cercetarea artistică este o unealtă esențială pentru un artist atunci când acesta se află în postura de a-și analiza demersul, creația și procesul. Concluzia la care ajung, bazată atât pe studii teoretice pe această temă, cât și pe experiența personală, este că fiecare instanță de cercetare realizată prin lentila subiectivă a unui artist angajat în procesul său și decis să consemneze acele etape invizibile pentru ochiul privitorului din galerie, reprezintă o extrem de valoroasă contribuție la fondul general de cunoaștere.

Descoperirile și rezultatele creative pot inspira și informa alți artiști, savanți și public, favorizând un dialog cultural mai substanțial și constructiv. Acest tip de cunoaștere subiectivă, neconvențională ajută la nuanțarea procesului de acumulare uman și îi oferă accesibilitate.

Lucrarea mea doctorală se concentrează pe inovarea și explorarea unor concepte noi, care nu au fost abordate anterior în același mod, sau cel puțin aceasta a fost intenția mea. Aici intervine caracterul personal și foarte important al cercetării artistice. Am ales să evit excesul de referințe istorice în acest text, pentru că am dorit să permit ideilor mele să strălucească pe cont propriu, fără a le ancora direct în tradiții și influențe istorice. Aceasta nu înseamnă că nu sunt influențată de istoria artei, ci că mi s-a părut preferabil să las aceste influențe să transpară implicit în loc de a le sublinia explicit.

Am găsit potrivit să mă concentrez în mare parte pe fenomene intime și teme contemporane care deseori se confundă cu identitatea umană, dar ating și globalizarea, diversitatea culturală și impactul tehnologiei, al interdisciplinarității ca principiu de lucru asupra artei, și pe modul în care arta contemporană răspunde provocărilor și oportunităților prezente, într-o societate ce se diversifică și complică mereu, dar care, în egală măsură, începe să creeze spațiu și pentru cei ce doresc să fie cine sunt fără a cere permisiune.

Capitolul al II-lea reprezintă o incursiune amănunțită în istoria mea personală și în etapele care mi-au marcat formarea. Pentru a contura o perspectivă cât mai autentică și complexă, nu m-am referit doar la formarea educațională din perspectivă instituțională, ci și la diverse

momente și situații de viață care m-au marcat profund și care au construit armătura pe care îmi bazez acum tematica de lucru.

Subcapitolele regăsite aici expun toate elementele formative care au contribuit la conturarea unei direcții și care au avut de-a lungul timpului două dimensiuni stabile, în care ele s-au întâlnit și împletit constant: desenul și instalația, mișcarea pendulară între cele două și nevoia constantă de a le face să comunice, pentru a forma un tot care să exprime într-un mod cât mai complex atitudinea mea față de subiectele cu care lucrăm și încă lucrez.

Am numit acest *spațiu de coexistență* sălbatic și, pentru mine, extrem de fertil, aflat între desen și instalație: *The Inbetween*.

Acest *inbetween*, care se regăsește și în titlu, înseamnă a nu aparține, a fi liber. Înseamnă a accepta diverse variabile (care sunt parte din mersul vieții) și a accepta că terenul nu este unul stabil, predeterminat. Așa mă văd ca artist. Mă aflu într-o continuă transformare, nu neapărat accelerată și impulsivă, ci constantă în mersul ei înainte, dar cu ritm variabil.

Capitolul al III-lea face un *close-up* asupra portretului ca tema recurentă, explorând parcursul unei idei de la stadiul de text scris până la etapa de realizare fizică în atelier. Un subcapitol este dedicat și întâlnirii cu ceramica, tot prin intermediul explorării modalităților de a cerceta fizionomia umană. Tot în acest capitol discut și despre alegerile mele estetice în direcția desenul *rough* și despre fragilitate punctată prin utilizarea ceramicii.

Capitolul al IV-lea prezintă armătura pe care construiesc povestea pe care încerc să o expun prin cercetarea mea artistică. Cuvintele, visele, obiectele, artiștii care m-au inspirat, toate acestea se regăsesc explicate detaliat în acest capitol.

În tentativa de a descrie cât mai precis aceste lucruri, mă opresc asupra unor proiecte personale pe care am ajuns să le consider esențiale pentru activitatea mea de până acum și le analizez cu ochii și mintea de acum, la ceva timp după realizarea lor.

Spre finalul cercetării doctorale, în capitolul V, vorbesc despre cel mai recent proiect, *People You've Been Before*, care reprezintă și materializarea tuturor celor scrise în text.

People You've Been Before este un tribut adus individului uman și ambientului său complex care vorbește despre fragilitatea, imaginația și perseverența sa *against all odds*, ce îi sunt definitorii. Această atmosferă nu ar fi fost posibilă, din punctul meu de vedere, altfel decât apelând, încă o dată, la intersecția dintre desen și instalație.

Expoziția-instalație celebrează toate viețile trăite și pe cei care le-au trăit, lăsând în urmă amprente valoroase ale arheologilor lor interioare pentru antropologi emoționali, dar și emotivi, ca mine.

Proiectul este compus din trei diorame și șase desene înrămate.

În spatele placajelor neutre care amintesc mai mult de magazine de construcții decât de comori, se află trei lumi. Cele trei lumi sunt capsule ale unor situații intense care, dacă ar invada întreg spațiul expozițional, ar fi poate copleșitoare. Spațiile mici ale dioramelor invită privitorul să participe din proprie inițiativă, ridicând stratul separator (jaluzele, perdele, franjuri).

Pe lângă cele 3 diorame din lemn care conțin busturi ceramice și obiecte, proiectul *People You've Been Before* prezintă și o serie de 6 desene înrămate care înfățișează fizionomii bazate pe anumite întâlniri cu persoane anonime, dar fascinante ale orașului, chipuri și impresii care au rămas cu mine mult după acele întretăieri întâmplătoare.

Am atașat acestei lucrări doctorale un suport video și foto complex al acestei expoziții deoarece consider că împreună exemplifică cel mai bine tot ceea ce îmi doresc să exprim prin această cercetare.

Pentru finalul cercetării, în loc de concluzii, am scris o serie de gânduri despre poziționarea mea în contextul mai larg al artei contemporane, dar și proiecții către un viitor probabil.

Profesia mea mi-a oferit încă de timpuriu uneltele necesare pentru a procesa viața printr-un filtru interesant, empatic, dar și curajos. Mereu m-am considerat o privitoare de oameni pasionată, dedicată și o mare admiratoare a aspectelor mai puțin vizibile, mai ascunse ale existenței noastre împreună.

Aștept cu entuziasm tot ce urmează să se concretizeze în viața mea profesională, lăsându-mă ghidată ca întotdeauna de pasiunea autentică pentru a descoperi ființa umană și limbajele non-verbale pe care le formulăm constant între noi pentru a coexista și pentru a împărtăși această infinită experiență care ne face să fim oameni împreună.

Îmi doresc ca această lucrare doctorală să iasă în evidență prin caracterul său atipic, vulnerabil pe alocuri și foarte personal în întregime și să trezească interesul celor ce doresc să afle despre parcursul activității mele, dar și despre o versiune a formării unui artist din peisajul larg și surprinzător al artei contemporane.

Bibliografie:

- Bal, Mieke, „De-Disciplining The Eye”, *Critical Inquiry*, vol. 16, no. 3, pp. 506-531, 1990
- Balkema, W. Anette, Henk Slager, *Artistic Research* (Lier & Boog Series, 18), Rodopi, 2004
- Bear, Jordan, Karen Beckman, Branden Joseph, Fred Nadis, Stephanie O'Rourke, Jim Steinmeyer, Christopher Turner, Tony Oursler, *Imponderable: The Archives of Tony Oursler*, LUMA Foundation, 2016
- Shrigley, David, *Weak Messages Create Bad Situations. A Manifesto*, Canongate Books, 2014
- Danto, C. Arthur, „Art and The Text”, *Anthropology and Aesthetics*, no. 5, pp. 5-13, 1983
- Dexter, Emma, *Vitamin D: New Perspectives in Drawing*, Phaidon, 2005
- Didi-Huberman, Georges, *L'album de l'art à l'époque du musée imaginaire*, Hazan, 2013
- Eggers, Dave, Michael Kimmelman, *More Things Like This*, San Francisco, McSweeney's, 2009
- Fisher, Mary Pat, Paul J. Zelanski, *The Art Of Seeing* (editia a 8-a), Londra, Pearson, 2010
- Grunberg, Cristoph, Robert Knifton, *Center of The Creative Universe: Liverpool and the Avant-garde*, Liverpool University Press, 2007
- Hannula, Mika, „Catch Me If You Can: Chances and Challenges of Artistic Research”, *ART&RESEARCH: A Journal of Ideas, Contexts and Methods*, volume 2, nr. 2, 2009
- Hannula, Mika, Juha Suoranta, Tere Vaden, *Artistic Research Methodology – Narrative, Power and The Public*, Peter Lang Inc., International Academic Publishers, 2014
- Herbert, Martin, *Mark Wallinger*, Thames & Hudson, 2011
- Hofman, Florentijin, Christian L. Frock, Jenny Moussa Sprin eds., *Unexpected Art: Serendipitous Installations, Site-Specific Works, and Surprising Interventions*, San Francisco, Chronicle Books, 2015
- Hughes, Des, *I Want To Be Adored*, Art/Book, New York, 2018
- Jacob, Mary Jane, Michelle Grabner, *The Studio Reader: On the Space of Artists*, University of Chicago Press, 2010
- O'Doherty, Brian, *Studio and Cube: On The Relationship Between Where Art is Made and Where Art is Displayed*, Princeton Architectural Press, 2012
- Maynard, Patrick, *Drawing distinctions: the varieties of graphic expression*, Ithaca, N.Y., Cornell University Press, 2005
- Malbert, Robert, *Drawing People: The Human Figure in Contemporary Art*, Thames & Hudson, 2015

Murphy, Gavin, *Artist-Run Europe: Practices/ Projects/ Spaces*, Onomatopée, 2016

Musch, Irmgard, Jes Rust, Rainer Williams, *Albertus Seba's Cabinet of Natural Curiosities*, Taschen, 2015

Nollert, Angelika, *Performative Installation*, Berlin, Snoeck, 2004

Rattemeyer, Christian, *Vitamin D2: New Perspectives in Drawing*, Phaidon, 2013

Rosand, David, *Drawing Acts: Studies in Graphic Expression and Representation*, New York, Cambridge University Press, 2002

Schwartz, Hans-Peter, *Media Art History*, Karlsruhe, Prestel, 1997

Stout, Katharine, *Contemporary Drawing: From the 1960s to Now*, Londra, Tate Publishing, 2014

Worsdale, Godfrey; Judith Winter, *DRAW. Conversations around the legacy of drawing*, Middlesbrough, MIMA, 2007

Weinhart, Martina, Max Hollein, *The Making Of Art*, Verlag der Buchhandlung Walther König, Cologne, 2009

Williams, Val, *Martin Parr*, Phaidon Press, 2004

*** *Installation Art Now*, Ginko Press, 2013

*** *The Words of Gilbert & George*, Thames and Hudson, 1997

Surse online:

Conversații cu artiști:

Condo, George, *Interview – The Way I Think*, 2017

<https://www.youtube.com/watch?v=BhRdlVcQnjk>

Hambling, Maggi, *Maggi Hambling's Habit of Subverting Expectations*, Brilliant Ideas

Episode 43, 2017 https://www.youtube.com/watch?v=PUpHYUt_Zyo

Johnson, Roy, *How To Draw A Bunny*, 2002 <https://vimeo.com/110857936>

Mehretu, Julie, *The In-between Place*, 2013

<https://www.youtube.com/watch?v=38uTZCU0VqQ>

Mehretu, Julie, *Interview*, 2020 https://www.youtube.com/watch?v=C1_QVcTLahU

Park, Kyungmin, *Seven Days in Helsinki*, 2018

https://www.youtube.com/watch?v=wJl-vdmvdiA&ab_channel=NothingUnderground

Perry, Grayson, *What Makes an Artist?*, Tate Talks (2014)

<https://www.youtube.com/watch?v=Ude15RmhjDs>

Serra, Richard, *Interviu*, Muzeul Metropolitan de Artă New York, 2011

<https://www.youtube.com/watch?v=92haKUsVHBQ&t=18s>

Serra, Richard, *Talk with Charlie Rose*, 2001

<https://www.youtube.com/watch?v=KEvklGKd6uE>

Shrigley, David, *Everything That Is Bad About Art*, 2016

<https://www.youtube.com/watch?v=24rovlfXqo4>

Sillman, Amy, *Drawing in the Continuous Present*, 2015

<https://www.youtube.com/watch?v=BLOgc466nRk&t>

Wall, Jeff, *Pictures Like Poems*, 2015 <https://www.youtube.com/watch?v=HkVSEVlqYUw>

Despre ceramică:

Ceramic's Hidden Secrets: One Of The Oldest Forms Of Art In Human Record, Perspective,

2021 https://www.youtube.com/watch?v=-HbHNamsVgQ&ab_channel=Perspective

Contemporary Japanese Ceramics from the Collection of Gordon Brodfuehrer, Balboa Park

Online Collaborative

https://www.youtube.com/watch?v=fBSIQUj9ybY&ab_channel=BalboaParkOnlineCollaborative

KESHIKI: The Landscape Within, 2020

https://www.youtube.com/watch?v=Zddp29PaaYM&ab_channel=GordonBrodfuehrerCeramics

The Ceramic Presence in Modern Art, 2016

https://www.youtube.com/watch?v=CuNAdtbxRPw&ab_channel=YaleUniversityArtGallery

Despre desen:

Contemporary Drawing: A Conversation with Tony Lewis and Matt Saunders, 2019

<https://www.youtube.com/watch?v=T32ZeKLBtVk&t>

*** *Drawing in the Air*, 2014

https://www.youtube.com/watch?v=GRUsk1Gczec&ab_channel=GoldmarkGallery

*** *Drawing Talks – The Limits of Contemporary Drawing*, Drawing Now Art Fair, 2015

<https://youtu.be/aR9g9YPFi3I>

*** *The Secret of Drawing*, BBC, 2005

Partea I – The Line of Inquiry

<https://www.youtube.com/watch?v=9H59cVnnF9Y&t=537s>

Partea II – Storylines

<https://www.youtube.com/watch?v=VEz3JwCMZcQ&t=12s>

Partea III – All In The Mind

https://www.youtube.com/watch?v=DY_t2cwJQnw

Partea IV – Drawing By Design

<https://www.youtube.com/watch?v=x4X-jWKzaaQ>

*** *Thinking Drawing 1960 to Now* (2019)

<https://www.youtube.com/watch?v=o5qlSnYmap0>

Despre imagine în arta vizuală:

Berger, John, *Ways of Seeing*, 4 episoade, 1972

https://www.youtube.com/watch?v=0pDE4VX_9Kk

<https://www.youtube.com/watch?v=m1GI8mNU5Sg>

<https://www.youtube.com/watch?v=Z7wi8jd7aC4>

<https://www.youtube.com/watch?v=5jTUebm73IY>

Mitchell, William J. Thomas, *What Do Pictures Want?* – conferință la Muzeul de Artă Contemporană din Cracovia , 2013 <https://www.youtube.com/watch?v=VHe9pWSUIjg&t>

*** *The Outsider Art Fair*, Art Fuse, 2023

https://www.youtube.com/watch?v=mANBcKnhxew&ab_channel=ArteFuse

*** *Turning The Artworld Inside Out*, BBC, 2013

<https://youtu.be/98RUUhVgLR0?si=X0Ibf9OBLUvqxRwn>